

Nytt forskningsfunn om koronasjukdom etter omikron

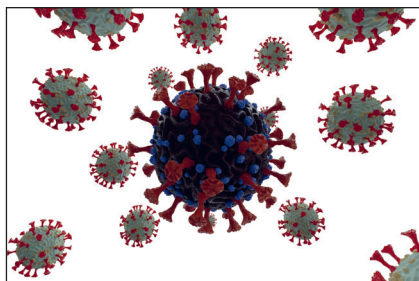

Foto: iStock.com

Personer som hadde covid-19 for første gang under omikron-bølgen, opplevde mer hukommelsesproblemer, hjernetåke og utmattelse i etterkant, enn personer som ikke ble smittet.

Det var færre som rapporterte om senfølger etter omikron sammenlignet med de første variantene av koronaviruset.

De som nylig hadde tatt oppfriskningsdose (tredje dose) av koronavaksine før de ble smittet, rapporterte sjeldnere om senfølger enn de som ikke hadde tatt en oppfriskningsdose.

De vanligste senplagene etter omikron-smitte var hukommelsesproblemer, hjernetåke, og utmattelse.

Dataene fra studien viser at personer som ble smittet med omikron-varianten i 2022, opplevde en overhyppighet av noen symptomer tre-fem måneder senere sammenliknet med personer som ikke hadde påvist SARS-CoV-2-infeksjon i samme tidsperiode.

De vanligste rapporterte senplagene var hukommelsesproblemer, hjernetåke og utmattelse (fatigue).

– Mange kan oppleve utfordringer med hukommelse og utmattelse av andre grunner enn koronainfeksjon. Derfor har det vært viktig for oss å sammenlikne hvor ofte de samme symptomene oppstår både hos folk som har gjennomgått infeksjon og de som ikke har det. Tallene viser altså en overhyppighet på syv prosent blant de som har hatt omikron i tidsperioden, fastslår Ida Caspersen, førsteforfatter av studien og forsker i Folkehelseinstituttet (FHI).

Overhyppigheten av nye plager etter omikron-infeksjon var størst blant unge og middelaldrende voksne. Blant barn i 11–12

års alderen og deltakere over 65 år var det få som rapporterte om senfølger.

Den nye studien er en oppfølging av tidligere funn om senfølger hos uvaksinerte personer som ble smittet med de første SARS-CoV-2-variantene i 2020.

– De nye resultatene viser at andelen som rapporterer om senfølger etter førstegangs omikron-infeksjon, var mye lavere enn etter smitte med tidligere koronaviruser i 2020. Det var imidlertid langt flere personer som ble smittet med omikron så omfanget av rapporterte senfølger var likevel større, sier Caspersen.

Vaksinasjonsdekningen i Norge var svært god da utbruddet med omikron-varianten startet i desember 2021. I den voksne befolkningen hadde de aller fleste fått to doser, og mange hadde også rukket å få en oppfriskningsdose (tredje dose) før de ble smittet i de påfølgende månedene.

Resultatene viser at personer som nylig hadde fått en tredje vaksinedose (oppfriskningsdose), før de ble smittet, hadde færre langvarige symptomer sammenliknet med de som ikke hadde tatt en oppfriskningsdose. En nylig oppfriskningsdose så ut til å kunne redusere flere typer senfølger, slik som hukommelsesproblemer, hjernetåke og utmattelse (fatigue). Varigheten av denne beskyttelsen er usikker.

– Funnene våre viser at tilbud om en oppfriskningsdose til voksne kom på et veldig godt tidspunkt før den store bølgen av omikron-infeksjoner, og bidro til å redusere forekomsten av senfølger, sier prosjektleder og lege Lill Trogstad i Folkehelseinstituttet.

Røyking forårsaker fortsatt mest kreft

Noen få risikofaktorer står bak mange av krefttilfellene i Norge. Røyking er fortsatt den viktigste enkeltfaktoren, men stadig flere får kreft som følge av for mye UV-eksponering eller overvekt.

Kreftregisteret ved FHI har publisert en studie som viser at over en tredjedel av de årlige krefttilfellene i Norge kan tilskrives 12 påvirkbare faktorer.

Tobakksrøyking, solbrenthet og bruk av solarium, og overvekt og fedme, er

risikofaktorene som i særlig stor grad forårsaker kreft.

Mangel på fysisk aktivitet, kosthold, ikke minst rødt og prosessert kjøtt, alkohol og HPV bidrar også i betydelig grad til kreftforekomsten her til lands.

Reduksjon eller bortfall av eksponering for disse faktorene gir stor mulighet for å redusere krefttrisikoen og antall krefttilfeller i Norge, konkluderer forskerne.

– Selv om krefttrisikoen slutter å stige etter røykeslutt, bidrar tidligere røyking til forhøyet risiko lenge etterpå. Heldigvis er røyking nå mye mindre vanlig enn tidligere, sier seniorforsker ved Kreftregisteret Paula Berstad.

Den siste tiden har imidlertid forskere og fagfolk slått alarm fordi de ser signaler i statistikkene på at røyking igjen er i ferd med å bli mer vanlig blant unge i Norge (Kreftregisteret.no).

Og selv om mange stumpet røyken for lenge siden, fant forskerne at tobakksrøyking og en lang og tung røykehistorikk i deler av befolkningen fortsatt står for 20 prosent av alle tilfeller hos menn, og 13 prosent hos kvinner.

Lungekreft er kreftformen som i aller størst grad er knyttet til røyking, og der kan om lag 80 prosent av alle tilfellene tilskrives røyking. Men også andre kreftformer enn lungekreft påvirkes av røyk, for eksempel blærekreft, livmorhalskreft og kreft i munn og svelg.

UV-stråling og overvekt står bak stadig flere krefttilfeller. Solbrenthet og bruk av solarium forårsaket nest flest tilfeller som kan forebygges, 13 prosent av hudkrefttilfellene hos menn og 10 prosent hos kvinner.

Den tredje viktigste faktoren er overvekt og fedme. Overvekt og fedme står for 4,5 prosent av krefttilfeller relatert til påvirkbare faktorer. Overvekt spiller også inn for mange ulike typer kreft, og påvirker risikoen for hele 12 ulike krefttyper.

– Circa halvparten av den voksne norske befolkningen er overvektige eller har fedme. Den sammenhengen vi finner mellom kreft og overvekt og fedme tilsvarer det som er påvist fra lignende studier i andre land, sier Berstad.